

10 richtlijnen voor studentbetrokkenheid bij de onderwijskwaliteit in het mbo

Auteurs: Jara Frederiks (JOB) en Marloes van Bussel (NCP EQAVET)

Het besef groeit dat studenten een belangrijke inbreng hebben in het verder verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. Door deze inbreng verbetert niet alleen de kwaliteit van het onderwijs, maar behalen studenten ook meer studieresultaat, omdat zij zich meer betrokken voelen bij hun onderwijs. De betrokkenheid van studenten kent vele verschillende vormen, die vaak nog onvoldoende bekend zijn bij docenten en opleidingsmanagers, constateert Van Uden (2014) in haar onderzoek. JOB en het NCP EQAVET organiseerden in 2014 en 2015 bijeenkomsten om studenten, opleidingsmanagers en medewerkers kwaliteitszorg met elkaar in gesprek te brengen over dit onderwerp.

Onverdeeld bevestigden de deelnemers de meerwaarde van de betrokkenheid van studenten bij de kwaliteit van het onderwijs. Het betrekken van studenten is meer dan alleen een enquête uitzetten, de JOB-monitor invullen of een panelgesprek voeren. Pas in een écht gesprek met studenten, kun je werkelijk achterhalen wat er leeft onder studenten. Hiermee weet je beter waar je aan kunt werken en waar je prioriteit aan moet geven om de tevredenheid van studenten te vergroten. Studenten hebben vaak hele frisse, nieuwe en creatieve ideeën om zo tot betere oplossingen te komen. Ook ontstaat er over en weer begrip en wordt de kans groter dat problemen tijdig ondervangen worden.

Om de opbrengsten van de bijeenkomsten met meer mensen te delen dan alleen de deelnemers zijn op basis van de uitkomsten 10 richtlijnen opgesteld, waarmee de betrokkenheid van studenten bij de onderwijskwaliteit vergroot kan worden. In dit artikel delen we deze richtlijnen graag met iedereen die het belang van de betrokkenheid van studenten onderstreept en hier verder aan wil werken.

10 richtlijnen voor het vergroten van de betrokkenheid van studenten

1. Zorg voor betrokkenheid op alle lagen

Dit betekent inbreng van studenten op docentniveau, teamniveau, directieniveau en CvB niveau, waarbij het zowel gaat om de formele lijn van studentenraden en deelraden als om het informele contact tussen opleidingsteam en student dat onderdeel is van de dagelijkse onderwijspraktijk.

2. Betrek waar mogelijk studenten in elke fase van de Plan-Do-Check-Act-cyclus (PDCA-cyclus)

Studenten leveren niet alleen relevante input bij evaluaties, maar ook bij het uitdenken van verbeterplannen. Naast goede ideeën die je krijgt, kun je meteen toetsen of het ook echt een verbetering zal zijn voor de studenten. Betrek studenten bijvoorbeeld bij het concreet maken van beleid van de school.

3. Voer een dialoog

Een dialoog is meer dan een panelgesprek. Een dialoog betekent over en weer naar elkaar luisteren en in gesprek zijn. Een dialoog vraagt ook om gelijkwaardigheid en een veilige setting. Studenten

geven aan deze veiligheid en gelijkwaardigheid nog te weinig te voelen en durven dan soms niet het gesprek aan te gaan. Ga in gesprek en bepaal samen wat er nodig is om deze setting te creëren.

4. Terugkoppeling!

Terugkoppeling en het geven van uitleg zorgen voor begrip en betrokkenheid onder studenten. Het begrip groeit als studenten weten wat er gedaan wordt met de informatie die ze geven in gesprekken of bijvoorbeeld de JOB-monitor. Laat weten wat er mogelijk is, wanneer dit opgepakt is en laat ook resultaten zien als verbeteringen zijn doorgevoerd. Studenten krijgen ook meer begrip dat sommige dingen nu eenmaal moeten vanuit nationaal beleid of beleid van de instelling. Ook zal de student eerder geneigd zijn om meer feedback te geven, omdat hij weet wat ermee gebeurd is.

5. Bepaal gezamenlijk de gespreksonderwerpen

Eén van de belangrijkste adviezen in het bepalen waarover je in gesprek gaat, is om dat gezamenlijk te bepalen als opleidingsteam en student. Je weet dan welke onderwerpen voor de student van belang zijn. Bespreek zowel de cijfers, bijvoorbeeld de resultaten op de JOB-monitor, als de beleving door de student daarachter. Andere onderwerpen zijn: de lesstof, de wijze waarop een docent lesgeeft, het materiaal.

6. Heb meerdere en verschillende soorten momenten waarop het contact kan plaatsvinden

Het moment hangt af van het onderwerp. Bepaalde onderwerpen lenen zich goed voor een gesprek aan het einde van een les, andere onderwerpen kunnen beter in de 'wandelingen' besproken worden en sommige onderwerpen juist in een formeel, gepland gesprek. Bespreek bepaalde onderwerpen ook aan het begin van een periode om verwachtingen te peilen en vervolgens ook aan het einde van de periode om te kijken of de verwachtingen voldoende zijn uitgekomen. Belangrijk is in ieder geval dat een gesprek door zowel student, docent of opleidingsmanagers geïnitieerd kan worden en ook op een moment waarop dat van belang is.

7. Zorg voor continuïteit

Het praten over de kwaliteit, het delen van verwachtingen over-en-weer en het geven en ontvangen van feedback zou eigenlijk onderdeel moeten zijn van de dagelijkse praktijk. Onderhoud het contact met de student en geef regelmatig de mogelijkheid om inbreng te leveren. Laat het voor de student gemakkelijk zijn om in contact te komen.

8. Creëer een cultuur van luisteren, feedback krijgen en geven en samen leren

Studenten gaven aan niet altijd het gevoel te hebben dat docenten werkelijk feedback wilden ontvangen. Daarop gaven docenten aan dat studenten hun feedback op een juiste manier moeten aanbieden. Het toepassen van de feedbackregels door zowel student als docent kan hierbij uitkomst bieden. Mogelijk vraagt het wel tijd of training om deze regels eigen te maken.

9. Werk met een 2 stappen formule

Spreek af dat feedback eerst direct aan de persoon gegeven wordt waarover het gaat of op de laag van de organisatie waar het betrekking op heeft. Dichtbij het vuur dus. Als dit geen effect lijkt te hebben of iemand voelt zich niet veilig genoeg, biedt dan de mogelijkheid - voor zowel studenten

als docenten - om een onafhankelijk persoon te betrekken of om het op de laag erboven te bespreken.

10. *Breng structuur aan in de gesprekken*

Een goed idee dat geopperd werd, is de rollende agenda. Dit betreft dan de betrokkenheid van studenten in een wat formelere setting, zoals een studentenraad of deelraden. Gedurende een jaar of langer blijven punten op de agenda staan en telkens wordt er een terugkoppeling gedaan over hoe het ervoor staat met het agendapunt. Dit zorgt voor meer continuïteit, ook als de formatie van de studentenraad verandert.

Kortom, 10 mooie richtlijnen en veel aanknopingspunten om de betrokkenheid van studenten bij de kwaliteit van het onderwijs te vergroten. Benut de inzichten uit de bijeenkomsten die JOB en het NCP EQAVET hebben georganiseerd, maar ga bovenal ook zelf het gesprek aan.

Meer weten over betrokkenheid van studenten?

Wil je meer lezen over de betrokkenheid van studenten, ga dan naar de volgende artikelen:

- Uden, J. van (2014). *Leren met (tegen)zin*. ROC van Twente
Hierin kun je meer lezen over wat betrokkenheid van studenten is en welke verschillende aspecten een rol spelen. Betrokkenheid van studenten kan gezien worden als een eigenschap van studenten, als een resultaat van de interactie tussen schoolomgeving en student. In deze bijeenkomsten zijn we uitgegaan van studentenbetrokkenheid als middel om de onderwijskwaliteit te verbeteren.
http://www.canonberoepsonderwijs.nl/2_1328_Het_vergroten_van_studentbetrokkenheid.aspx
- Uden, J. van (2010). Studentbetrokkenheid: voorspeller van studiesucces van mbo-studenten. *OenG*, 3 april 2010, 3-7.
Vakblad voor opleiders in de gezondheidszorg. Dit artikel geeft 6 adviezen die je als docent, opleidingsmanager of medewerker kwaliteitszorg kunt toepassen om de klik te realiseren met studenten en om ervoor te zorgen dat ze zich echt gehoord voelen.
http://www.researchgate.net/publication/251316204_Studentbetrokkenheid_voorspeller_van_studiesucces_van_mbo-studenten
- H. Schuit, P. Slegers & I. de Vriezen (2011). *Leerlingen motiveren: een onderzoek naar de rol van leraren*. Ruud de Moor Centrum.
Dit artikel gaat in op de tekortschietende aansluiting tussen de school en de persoonlijke behoeften en interesses van leerlingen, hoe dit van invloed is op de motivatie van leerlingen en welke oplossingen er mogelijk zijn.
<https://www.ou.nl/documents/14300/fee4dbdd-7213-4daf-8b77-2ebd346ca1cd>
- Van Bussel (2015). *Team wooninrichting en design gaat op zoek naar eye-openers*. NCP EQAVET.
Een artikel om inzichten op te doen over hoe een gesprek tussen studenten en opleidingsteams gevoerd zou kunnen worden.
http://eqavet.nl/2_3430_Op_zoek_naar_EYE_openers.aspx